V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS

TURINYS

Prof. St. Šalkauskis, Vedamosios ruošimosi profesūrai idėjos 161

Ruošiantis klinikų statybai 167

Teisių Fakulteto 1936 m. rudens semestro studentų statistika 182

Kronika 183

Knygų recenzijos 185

Universitetą baigusieji 186

Leidiniai 187

V. D. U-to Bibliotekoje naujai gautos knygos ir žurnalai 188

Nr. 6

KAUNAS 1936

V. D.

UNIVERSITETO ŽINIOS

V. D. UNIVERSITETO REPREZENTACIJOS FONDO LĖŠOMIS LEIDŽIAMAS INFORMACINIS ŽURNALAS

eina 10 kartų į metus (kas mėnuo, išskiriant du atostogų mėnesius: liepos ir rugpiūtį) dviejų spaudos lankų didumo.

Redaguoja redakcinė komisija:

Prof. J. Blažys,
Doc. Pr. Augustaitis,
Doc. A. Tamošaitis.
Platesnį redakcijos kolektyvą sudaro visų fakultetų sekretoriai.

Atsakom. redaktorius

Prof. J. Blažys.

Prenumerata metams 3 lt.
Užsieniuose metams 6 lt.
Atskiras numeris — 30 ct.

Redakcijos ir administracijos adresas:

Kaunas, Gedimino gt. 40 Nr. (Didieji Universiteto Rūmai), Kanceliarija.

V. D. Universiteto Reprezentacijos Fondo dalyviams V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS siuntinėjamos nemokamai.

V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS

I met. | *1936 m. gruodžio mėn.* | 6 Nr.

Vedamosios ruošimosi profesūrai idėjos

„V. D. Universiteto Žinių“ 5 n-ryje buvo įdėtas mano pranešimas apie „jaunesniojo mokslo personalo pasiruošimą profesūrai“. Tas pranešimas buvo visų pirma teorinio pobūdžio ir beveik nelietė praktinio klausimo apie mūsų universiteto jaunesniojo personalo ruošimąsi profesūrai. Dabar norėčiau paliesti kaip tik šitą praktinę klausimo pusę ir pranešti, kokį nutarimą yra padaręs fakultetas, kuriame man tenka dirbti.

Šiuo metu mūsų universiteto mokslo personalas susidaro iš maždaug 300 žmonių. Apytikriu apskaičiavimu šitame skaičiuje yra 115 senesnės formacijos žmonių; kiti, t. y., apie 185 žm., yra jau pokarinės formacijos. Didžiausioje daugumoje šie pastarieji priklauso prie jaunesniojo ir padedamojo personalo ir iš dalies prie privatdocentų. Bet iš jų yra jau tam tikra dalis, kuri priklauso prie vyresniojo personalo. Naujosios formacijos personalo dauguma yra baigusi universitetą Lietuvoje ir yra anksti apsisprendusi eiti akademinės karjeros keliu. Šiuo metu iš 175 skaitančių paskaitas dėstytojų trečdalis (taip pat apytikriu apskaičiavimu) jau priklauso prie naujosios formacijos mokslininkų. Ateityje šių pastarųjų sunkimasis į vyresniojo personalo vietas bus, reikia tikėtis, dar spartesnis, taip kad po kitų penkiolikos metų vargu ar tarp universiteto dėstytojų liks nors trečdalis senosios formacijos mokslininkų.

Naujoji mokslininkų karta dažniausiai yra vykusiai atrinkta, pasižymi gabumais ir yra turėjusi maždaug normalias sąlygas eiti mokslą ir apsispręsti akademiniam darbui. Joje jau žymiai mažiau jausti tasai atsitiktinis pobūdis, kuriuo pasižymėjo didžiausioji pirmosios mokomojo personalo kartos dauguma. Pirmosios kartos žmonės dažniausiai yra patekę į akademinį darbą su žymiu pavėlavimu, be specialaus tam pasi-

ruošimo ir po ilgesnio ar trumpesnio vingiavimo įvairiuose gyvenimo keliuose. Negalėjimas laiku apsispręsti į akademinę karierą iš vienos pusės ir karo bei revoliucijos laikai iš antros pusės neleido senesniajai mokslininkų kartai anksti pradėti ir ilgesniam laikui susitelkti ramiame specializavimosi darbe ir sykiu sistemingai pasiruošti profesūros pareigoms.

Nežiūrint į tuos mūsų pirmosios mokslininkų kartos trūkumus, jai teko dirbti pernelyg sunkų darbą. Jai, būtent, atiteko uždavinys suorganizuoti aukštąją mokslo ir mokymo įstaigą neturint nei tinkamo pasiruošimo, nei mokslinės literatūros savo kalba, nei net paprastos mokslinės terminijos. Negalima po to stebėtis, kodėl mūsų universitetas iš pat pradžios nėra atsistojęs tinkamoje aukštumoje ir nėra pasidaręs visuotinai reikšmingu mokslo židiniu su tvirtomis akademinėmis tradicijomis.

Dabar ryšium su jaunesniosios mokslininkų kartos augimu, jos brendimu, atsidaro geresnė perspektyva į ateitį. Šitai kartai netenka jau rūpintis paprasčiausiu organizaciniu akademinio darbo tvarkymu. Be to, beveik kiekvienoje mokslo srityje jau padėti tam tikri tautinio darbo pagrindai: būtent, pagaminta šiokia tokia mokslinė literatūra lietuvių kalba ir bent provizoriniu būdu sutvarkyta mokslinė lietuvių terminija. Tiesa, dar negalėjo susidaryti rimtų ir tvirtų akademinių tradicijų, kurios galėtų palaikyti intensyviame stovyje mokslinius įpročius ir kūrybinę nuotaiką. Bet vis dėlto per penkiolika metų daug kas pasiekta, o kas svarbiausia, patiesti pagrindai geresnei Lietuvos mokslo ateičiai.

Šita ateitis daugiausia priklausys nuo to, kaip bus pasiruošusi profesūros pareigoms jaunoji mokslininkų karta. Ji, kaip sakyta, daugeliu atžvilgių yra laimingesnė, negu senesnioji mokslininkų karta; bet ir jai tenka pergalėti dar apsčiai sunkenybių. Jinai yra pradėjusi savo laiku ir tiesioginiu būdu ruoštis akademiniam pašaukimui, bet ji dar neranda, kaip buvo užsiminta, nei pakankamai tvirtų akademinių tradicijų nei pakankamai patyrusios vadovybės vyresniojoje savo kolegų kartoje. Todėl jaunosios mokslininkų kartos ruošimasis profesūrai dažnai vyksta savaimingai, nepriklausomai nuo vyresniosios kartos įtakos.

Antra vertus, gabesnieji mūsų šviesuomenės žmonės (o prie tokių, be abejo, priklauso jaunesnioji mūsų mokslininkų karta) negali dar, mūsų kultūrinio gyvenimo aplinkybėse, visiškai nerūpestingai atsidėti pasiruošimui prie savo akademinės specialybės. Jei gyvenimas šiuo metu nereikalauja iš mūsų inteligento tokio universalumo, kuris kad ir buvo reikalingas dar prieš karą, tai vis dėlto gabesnis intelektualas ir dabar yra intensyviai angažuojamas į darbą iššyk keliose veikimo srityse, pavyzdžiui, visuomeninėje, kultūrinėje, tautinėje, politinėje, o kartais ir praktinėse profesijose. Pas mus dar nėra tiek aktyviai pasireiškusių įvairiose srityse inteligentų, kad specializavimasis galėtų vykti griežtai pagal atskiras veikimo sritis. Todėl dar tam tikra mūsų jaunųjų mokslininkų dalis yra per daug absorbuojama įvairiose veikimo srityse šalia akademinio darbo. O tai, žinoma, negali neigiamai neatsiliepti į pasiruošimą profesūrai.

Prof. L. Petražyckis minėtame aną kartą veikale „Universitetas ir mokslas“ konstatuoja, kad gražiausios viltys, kurios buvo keliamos jaunų gabių kandidatų į profesorius, labai dažnai niekais nueidavo, jei ruošimasis profesūrai nestovėjo aukštumoje. Juo labiau kandidatas, paliktas pats sau aplinkoje, kurioje nėra tvirtų akademinių tradicijų, ir dargi tos aplinkos traukiamas į pašalinius darbus, labai lengvai gali iškrypti iš savo akademinio pašaukimo kelio ir gali pasirodyti visai nepajėgus tada, kai apnašlėjusi katedra pašauks jį į atsakingą darbą.

Akivaizdoje to, kas buvo pasakyta, iškyla savaime reikalas susirūpinti sudarymu sąlygų, kuriose jaunoji mokslininkų karta galėtų kuo geriausiai pasiruošti profesūros pareigoms. Kiekvienas vadovas, turįs savo žinioje jaunesnįjį personalą, turėtų pirmas šiuo reikalu susirūpinti ir padaryti visa, kas nuo jo priklauso. Bet šalia to darbo, kurį individualiai dirba kiekvienas asistentas savo patrono vadovybėje, būtų labai naudinga, jei aukštosios autodidaktikos problemos rastų platesnį susidomėjimą tarp mūsų mokomojo personalo.

Kitas dalykas, itin svarbus jaunesniajam mokslo personalui, yra įsisąmoninimas reikalo sąmoningai ruoštis profesūrai ir sykiu suradimas tų priemonių, kuriomis šitas pasiruošimas gali būti siekiamas. Šituo atžvilgiu būtų naudinga rekomenduoti

jaunesniojo mokslo personalo dėmesiui tuos būdus, kurie ypatingai yra svarbūs ruošiantis akademinei karjerai. — Sykiu susirūpinimas ruošimosi profesūrai klausimu būtų naudingas taip pat ir vyresniajam mokslo personalui, kuris ta proga būtų savaime paragintas susidomėti savo trūkumais ir juos, kiek galima, šalinti.

Remdamasis nurodytais sumetimais, Teologijos-Filosofijos fakultetas savo posėdyje, įvykusiame 1936.XI.24 d., nutarė rekomenduoti savo jaunesniajam mokslo personalui žemiau spausdinamas „vedamąsias ruošimosi profesūrai idėjas". Jos liečia šito ruošimosi uždavinius, sąlygas ir priemones ir, žinoma, neišeina iš tų ribų, kurias užbrėžia grynai teorinis fakulteto pobūdis. Jos, būtent, neliečia laboratorinio ir praktinio lavinimosi klausimų, kurie gali būti aktualūs kitų fakultetų jaunesniajam mokslo personalui jo ruošimesi prie profesūros. Štai Teologijos - Filosofijos Fakulteto nutarimas:

„Teologijos-Filosofijos Fakultetas 1936 m. lapkričio mėn. 24 d. posėdyje priėmė šiuos principus, rekomenduojamus savo jaunesniojo mokslo personalo dėmesiui:

I. Uždaviniai.

1. Jaunas mokslininkas, turįs pasiruošti profesūrai, turi įsisąmoninti keturis uždavinius: pirma, pasiruošimą mokslinei kūrybai, antra, pasiruošimą aukštojo mokymo darbui, trečia, pasiruošimą kultūrinei misijai savo tėvynėje, ketvirta, pasiruošimą tarptautiniam moksliniam bendradarbiavimui.

2. Pasiruošimas mokslinei kūrybai yra pagrindinis ir svarbiausias ruošimosi profesūrai uždavinys, nes ryšium su šito uždavinio išpildymu susidaro mokslinė profesoriaus asmenybė, nuo kurios priklauso visų kitų akademinio pašaukimo uždavinių išsprendimas. Pasiruošimas mokslinei kūrybai reikalauja: pirma, mokslinio kapitalo įsigijimo receptyviniu procesu, antra, emocionalinio mokslinio nusiteikimo, trečia, didelio mokslinės minties virtuoziškumo ir, ketvirta, produktyvinio kūrybinio nusistatymo.

3. Pasiruošimas aukštojo mokymo darbui turi eiti glaudžioje priklausomybėje nuo pasiruošimo mokslinei kūrybai, nes tikras mokomosios universiteto funkcijos pasisekimas priklauso nuo jo mokslo kuriamosios funkcijos. Pasiruošimas aukštojo

mokymo darbui faktiškai reiškia pasiruošimą, pirma, paskaitų skaitymui, antra, vadovavimui pratyboms ir, trečia, moksliniam bendravimui su savo klausytojais.

4. Pasiruošimas kultūrinei misijai savo tėvynėje reikalauja iš mokslininko susipažinti su mokslinės savo specialybės padėtimi tėvynėje, ištirti jos pažangumo perspektyvas ir pasiruošti maksimaliai patarnauti savo specialybe tautai, visuomenei ir valstybei.

5. Pasiruošimas tarptautiniam moksliniam bendradarbiavimui reikalauja, pirma, susipažinimo su tarptautine savo specialybės padėtimi, antra, maksimalinio pasisavinimo kitų kraštų mokslinių laimėjimų, trečia, įsigijimo priemonių tarptautiniam moksliniam bendravimui ir, ketvirta, pasiruošimo paskelbti svetimomis kalbomis tuos savo mokslinės kūrybos laimėjimus, kurie gali turėti reikšmės kitiems kraštams.

II. Sąlygos.

1. Akademinis pašaukimas tik tada gali būti realizuojamas mokslininko asmenybės pasireiškime, pirma, kai šitas pašaukimas laikomas sprendžiamuoju veiksniu žmogaus gyvenime, antra, kai jam realizuoti sutelkiama didžiausia gyvybinių žmogaus pajėgų dalis, trečia, kai racionaliai ir sąmoningai sutvarkomas savo laikas ir darbas pasiruošimo profesūrai tikslu ir, ketvirta, kai susikoncentruojama vienos kurios mokslinės specialybės srityje.

2. Pasiruošimo profesūrai pirmoji sąlyga yra aktyvus ir radikalus apsisprendimas pagal akademinį savo pašaukimą. Jei kas iš viso neturi akademinio pašaukimo, arba, turėdamas jį, neapsisprendžia pagal jį visiškai, negali tinkamai pasiruošti profesoriaus karjerai.

3. Antroji sąlyga reikalauja ne tik apsispręsti pagal akademinį pašaukimą, bet ir jam skirti savo gyvybines pajėgas, nesiblaškant tarp įvairių darbų ir kelių profesijų, iššyk praktikuojamų.

4. Trečioji sąlyga reikalauja taip sutvarkyti savo laiką ir darbą, kad sunkus ir komplikuotas pasiruošimas profesūrai galėtų būti realizuojamas pagal intelektualinio darbo racionalizacijos principus, kaip to reikalauja aukštoji autodidaktika.

5. Ketvirtoji sąlyga reikalauja susikoncentruoti vienos mokslinės specialybės srityje ir siekti šitoje srityje didžiausios erudicijos ir didžiausio mokslinės minties virtuoziškumo.

III. Priemonės.

1. Pagrindinės pasiruošimo mokslinei kūrybai priemonės yra: pirma, susijusios su doktoratu ir habilitacija studijos ir rašymas mokslo veikalų, kurie turi savo uždaviniu iš vienos pusės sudoroti mokslinius kitų laimėjimus, o iš kitos pusės pakelti mokslinę mintį į mokslinės kūrybos lygį; antra, niekados nenutrūkstamas monografinės literatūros ir specialinės periodinės spaudos sekimas; trečia, įsijungimas savo raštais ir darbais į aktualinę mokslinę kūrybą savo specialybėje; ketvirta, atsidėjimas referuojamajai ir kritiškajai recenzijai; penkta, pranešimai apie savo mokslinius darbus kolegų susirinkimuose ir jų bendras apsvarstymas nuoširdaus kolegialumo nuotaikoje; šešta, lankymasis į mokslinės kūrybos centrus ir betarpiškas sekimas didelių mokslininkų—kūrėjų darbų.

2. Pagrindinės ruošimosi aukštojo mokymo darbui priemonės yra: pirma, susipažinimas su akademinės paskaitos teorija ir praktika, antra, paruošimas raštu originalaus, numatomo skaityti, kurso, kuriame būtų ryškiai atvaizduoti iš vienos pusės svarbiausieji mokslo laimėjimai, o iš kitos pusės — metodologinis mokslinės minties vyksmas; trečia, įsigijimas sugebėjimo laisvai, reproduktyviai ir įteigiamai atpasakoti žodžiu kurso dalykus; trečia, susipažinimas su akademinių pratybų teorija ir praktika; ketvirta, išvystymas savyje mokslinio aktyvumo ir palinkimo į mokslinį apaštalavimą.

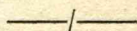
3. Pagrindinės pasiruošimo kultūrinei misijai savo tėvynėje priemonės yra: pirma, susidomėjimas ir dalyvavimas toje visuomeninio gyvenimo srityje, kuri tiesioginiu būdu yra susijusi su specialybe; antra, šitos srities studijos teoriniu ir praktiniu atžvilgiu; trečia, aktyvus dalyvavimas tos srities tautinėje spaudoje.

4. Pagrindinės pasiruošimo tarptautiniam moksliniam bendradarbiavimui priemonės yra: pirma, bent pusėtinas teorinis ir praktinis kelių svetimų kalbų pasisavinimas tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo tikslais ir geras bent vienos sveti-

mos kalbos pasisavinimas tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo tikslais; antra, susipažinimas su tarptautinio intelektualinio bendradarbiavimo praktika; trečia, lankymasis į tarptautinius mokslininkų kongresus ir konferencijas bent stebėtojų rolėje; ketvirta, užmezgimas pažinčių su kitų kraštų mokslininkais.

P a s t a b a: šios vedamosios ruošimosi profesūrai idėjos rekomenduojamos yra taip pat vyresniojo mokslo personalo dėmesiui, kad jis gautų progos susirūpinti savo trūkumais ir juos, kiek galima, pašalinti".

Prof. St. Šalkauskis.

Ruošiantis klinikų statybai

Apie Medicinos Fakulteto klinikų patalpų būklę, apie vargus, kuriuos tenka pakelti klinikoms-įnamėms Lietuvos Raudonojo Kryžiaus ir Valstybinėje Kauno ligoninėse, ir apie Vyriausybės nutarimą statyti ligoninę-klinikas, pavedant jas Medicinos Fakulteto žiniai, „V. D. Universiteto Žinių" skaitytojai jau buvo painformuoti straipsnyje „K l i n i k ų s t a t y b a" (š. m. birželio mėn. Nr. 2). Toliau klinikų statybos reikalai ėjo taip. 1936 m. birželio mėn. 22 d. p. Švietimo Ministerio buvo paskirtas klinikų statybos komitetas iš pirmininko Prorektoriaus prof. P r. J o d e l ė s ir narių — Medicinos Fakulteto Dekano prof. V l. L a š o, prof. J. Ž i l i n s k o, Vyriausio Statybos Inspektoriaus inž. A. N a v i c k i o ir Valstybės Kontrolės atstovo J. S v e n c i c k i o. Arčiau išstudijavus Vyriausybės numatytus VII forte valdžios ir Krikščioniškos Meilės Draugijos sklypus, pasirodė, kad jie klinikų statybai yra permaži ir iš viso statybai netinka. Tada Ministerių Kabinetas nutarė nusavinti 12,2 ha sklypą, prieinantį prie Eivenių g-vės ties VII fortu (Vyr. Žin. Nr. 544, 1936.VIII.10 d.) ir pavedė p. Švietimo Ministeriui toje vietoje statydinti Medicinos Fakultetui klinikas - ligoninę. P. Švietimo Ministeris įgaliavo Medicinos Fakulteto Dekaną sudaryti notarialinį pirkimo aktą su sklypo savininkais. Daliai sklypo (3 ha) toks aktas jau sudarytas, su kitais savininkais aktai bus sudaryti greitu laiku. Naujosios ligoninės reikalingumas yra tiek pribrendęs, kad Vyriausybė pasi-

sakė už skubotą statybos pradėjimą ir iš 1936 m. nepaprastų išlaidų sąmatos paskyrė 515.000 lt. (Vyr. Žin. Nr. 540, 1936. VII.28 d.) ir vėliau iš priimto 1937 m. biudžeto — 1.000.000 lt.

Statybos komitetas energingai ėmėsi darbo. Buvo paimta Medicinos Fakulteto daugelį metų ruošta ir š. m. pavasarį vėl rūpestingai daug kartų apsvarstyta medžiaga klinikų projektui. Rugpiūčio mėn. 20 d. buvo paskelbtos specialiu leidiniu „V. D. Universiteto klinikų projektui paruošti sąlygos“. Statybos komitetas, atsižvelgdamas į tai, kad reikalinga konkursui medžiaga buvo jau patiekta ir kad statybą reikia pradėti 1937 m. pavasario sezone, paskelbė konkursą tik eskiziniam projektui paruošti ir paskyrė terminą 1936 m. lapkričio mėn. 20 d. Vėliau konkurso terminas buvo prailgintas iki 1936 m. gruodžio mėn. 5 d. Prisiųsta 5 projektai. Jury komisija sudaryta iš pirmininko prof. Pr. Jodelės ir narių — prof. Vl. Lašo, prof. J. Žilinsko, prof. arch. M. Songailos, Statybos Inspekcijos atstovo inž. A. Navickio ir Inžinierių Draugijos atstovo inž. arch. J. Jasiukaičio. Jury komisijos sprendime specialiai pakviestas dalyvauti žinomas architektorius prof. Jussi Paatela (Suomija). Minima komisija, dalyvaujant Medicinos Fakulteto personalo nariams - klinicistams, posėdžiavusi nuo š. m. gruodžio mėn. 5 d. iki 19 d., paskyrė už projektų paruošimą 3 premijas: I-mą, 10.000 lt., dviems prancūzams architektams — Urbain Cassan ir Elie Ouchanoff, II-rą, 8.000 lt., inž. arch. Karoliui Reisonui ir III-čią, 5.000 lt., dipl. stat. inž. Feliksui Bielinskiui.

Tokia iki šio laiko chronologiška klinikų statybos paruošiamųjų darbų eiga. Negalima nepaminėti ir tų trukdymų, kurie per tą laiką buvo daromi ir atskirų asmenų, ir kai kurių organizuotų kolektyvų. Tuojau po pirmojo Ministerių Kabineto nutarimo pavesti klinikų statybą Medicinos Fakultetui VII forte, laikraščiuose pasipylė patarimai ir nurodinėjimai, kaip reikia ruoštis klinikų statybai ir kur jas reikia statyti. „XX amžius“ visą vasarą rinko anketą, spausdindamas gydytojų ir inžinierių nuomones ligoninės statybos klausimais. Vėliau pradėjo sklysti gandai, kad ruošiamoji klinikų statyba esanti neapgalvota, kad statyba pavesta ne tai žinybai, kuriai reikėtų, kad paskelbtos konkurso sąlygos netinkamos etc. Pa-

galiau susilaukėme visos šitos kritikos suformulavimo dviejuose memorandumuose.

Pirmasis memorandumas, pasirašytas 21 inžinieriaus, buvo įteiktas p. Švietimo Ministeriui prieš keletą savaičių, praėjus $2^1/_2$ mėn. nuo konkurso paskelbimo. Memorandumo autoriai pasisakė už tai, kad naujoji ligoninė būtų Vidaus Reikalų Ministerijos žinioje. Jie tvirtina, kad projektuojamoji ligoninė bus per maža, nes joje numatoma maždaug tiek pat lovų chirurginiams ir vidaus ligoniams, kiek jau turima Valstybinėje Kauno Ligoninėje (pastarojoje yra chirurgijos skyr. 120 lovų, naujoje ligoninėje numatyta 130 lovų; vidaus skyriuje yra 97, numatyta — 88). Taip, Valstybinės Kauno Ligoninės chirurgijos skyriuje guldoma 120 ligonių, bet, remiantis ligoninių taisyklėmis (Vyr. Žin. Nr. 520), kurių prisilaikyta, projektuojant klinikas, galima guldyti tik 68 ligonius; vidaus skyriuje guldoma 97 ligoniai, o pagal normas galima guldyti tik 66 ligonius. Palyginkime grindų plotą: Valstybinėje Kauno Ligoninėje chirurgijos skyriaus, be rentgeno, naudingas plotas 898 m^2, o projektuojamoje klinikoje — 2448 m^2; atitinkami plotai vidaus skyriaus (be auditorijos) — 751 m^2 ir 2410 m^2. Nurodytos skaitlinės aiškiai pasako, ko vertas memorandumo autorių užmetimas, lyginant lovų skaičių Valstybinėje Kauno Ligoninėje ir būsimose klinikose. Memorandumo autoriai randa, kad numatytas lovų skaičius — 518 — esąs permažas. — Įvairūs miestai turi gana įvairų lovų skaičių; tas skaičius retai kur viršija 6‰ (tokį ‰ pripažino reikalinga turėti Stockholmo miestas). Kaune yra 130.000 gyventojų; laikantis švedų normos, Kaunui reikėtų $6 \times 130 = 780$ lovų. Pastačius 518 lovų ligoninę, Kaune būtų: projektuojamoje ligoninėje 518 lovų, Akių ir ausų klinikose 80 lovų, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Ligoninėje 150 lovų, Šv. Luko — 40, Žydų Ligoninėje — 300, Kauno Miesto Savivaldybės Ligoninėje-prieglaudoje — 40, viso 1128 lovos (neįskaitytos sanatorijos). Atėmus iš 1128 lovų 780 lovų, Kaune lieka 348 lovų rezervas provincijai. Ir tas rezervas reikia laikyti pakankamu, nes apskrityse statomos viena po kitos moderniškos ligoninės, ir todėl į Kauną važiuos vis mažiau ligonių, išskyrus tokius, kuriems reikalingas kliniškas ištyrimas ir gydymas.

Pasirašę memorandumą inžinieriai abejoja dėl lovų suskirstymo skyriuose tikslingumo: esąs permažas chirurginis sky-

rius, nereikalinga akušerinė-ginekologinė klinika. Dabar Lietuvos Raudonojo Kryžiaus 150 lovų ligoninė aptarnauja išimtinai moteris; jeigu Lietuvos Raudonasis Kryžius būtų pasiryžęs ir toliau laikyti akušerinę-ginekologinę ligoninę ir ją pavestų priimtinomis sąlygomis Medicinos Fakultetui, tai suprojektuota akušerinė-ginekologinė klinika būtų pavesta antrajai chirurginei klinikai. Tuomet chirurgija turėtų 130+88=218 lovų. Jeigu Lietuvos Raudonasis Kryžius grįžtų prie savo tiesioginių uždavinių, t. y., imtų ruoštis karo metui, tai bent pusė akušerinės-ginekologinės ligoninės turėtų būti paversta chirurgine ligonine. Tuomet chirurgija turėtų 130+75=205 lovas.

Memorandume yra eilė kitų, lygiai nepagrįstų ir neteisingų užmetimų. Į juos išsamiai atsakė statybos komitetas. P. Švietimo Ministeris, susipažinęs su memorandumu ir su atsakymu į jį, leido įvykti konkursui nustatytu laiku.

Antras — 12 gydytojų pasirašytas — memorandumas pasisako už naujos ligoninės statybos pavedimą Sveikatos Departamentui, kuris, esą, sėkmingai tvarko visus sveikatos reikalus krašte; autoriai sutinka, kad reikalinga ligoninė 500—600 lovų. Anot memorandumo autorių, Medicinos Fakultetui nerūpi praktiškoji medicina ir gyventojų sveikatos reikalų aprūpinimas; Medicinos Fakultetui pakaktų ligoninėje tam tikrų nedidelių kliniškų skyrių; dėl gydytojų pertekliaus gali prisieiti Medicinos Fakulteto veikimą sustabdyti ir tuomet klinikos bus nereikalingos; suprojektuotos klinikos esančios liuksusinės (esą per daug patalpų kabinetams, bibliotekoms ir t. t.); kam reikalinga akušerinis-ginekologinis skyrius projektuojamoje ligoninėje, jeigu tas reikalas jau pakankamai aprūpintas esama Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Ligonine.

Memorandumas baigiamas išvada, kad „...perdavimas būsimosios ligoninės pilnon Medicinos Fakulteto žinion iškreips veikiančią gyventojų sveikatos reikalų aprūpinimo sistemą, susilpnins dar pakankamai nesustiprėjusį aukščiausios krašte sveikatos reikalus tvarkančios įstaigos (Sveikatos Departamento) autoritetą ir beveik visiškai sugriaus to departamento įtaką į medicinos darbininkus, nes specialistų paruošimas, personališkas gydytojų tobulinimas priklausys išimtinai nuo Medicinos Fakulteto, atitrauks mokslo personalą nuo tiesioginių mokymo pareigų ir pabrangins įstaigos išlaikymą".

Memorandumo autoriai siūlo konkursą atšaukti ir jo sąlygas iš naujo kritiškai apsvarstyti.

Čia duodame Medicinos Fakulteto atsakymą į ką tik paminėtą memorandumą in extenso.

ATSAKYMAS Į GYDYTOJŲ MEMORANDUMĄ
(Kauno ligoninės statybos reikalu).

Savo memorandume jo autoriai yra suplakę į krūvą Sveikatos Departamento, Savivaldybių, Universiteto (Medicinos Fakulteto), ligoninių, klinikų ir Raudonojo Kryžiaus paskirtis, uždavinius ir savitarpius santykius ir iš viso to yra padarę daugiau nekaip keistą išvadą nutraukti konkursą. Konkursas yra jau įvykęs faktas ir davęs visą eilę projektų klinikoms statyti. Šiuo atžvilgiu į memorandumą atsakyti nebėra prasmės, bet kadangi memorandume jo autoriai patiekia Vyriausybei neteisingų informacijų ir daro Medicinos Fakultetui užmetimų, todėl Medicinos Fakultetas randa reikalinga patiekti iš savo pusės šių paaiškinimų ir informacijų.

Medicinos pagalbos teikimo reikalas visose kultūringose šalyse yra tuo būdu sutvarkytas, kad sveikatos reikalų žinyba (Sveikatos Departamentas arba kai kur atskira Sveikatos Ministerija) yra tvarkymo ir priežiūros organas, o tiesioginis ligoninių aprūpinimo reikalas yra savivaldybių pareiga. Centrinės valdžios lėšomis esti išlaikomos tiktai tokio tipo ligoninės ir įstaigos, kurių veikla išeina iš paskirų savivaldybių ribų, kurios yra skirtinos viso krašto reikalui, kaip štai, psichiatrinės ligoninės, leprozorijos, higienos institutai su Pasteur'o stotimis, kai kur specialūs trachominiai hospitaliai. Be to, daugelyje vietų centrinės valdžios išlaikomos esti dar valstybinių universitetų klinikos, tiktai šitos visur yra ne Sveikatos Departamento, o Švietimo Ministerijos žinioje. Paprastojo, bendrinio pobūdžio ligoninės yra apskričių ir miestų savivaldybių išlaikomos. Tiktai kolonijose ir šitos bendrinės ligoninės esti steigiamos ir išlaikomos centrinės valdžios (arba misijų) lėšomis.

Kitose šalyse nuo savų ligoninių steigimo prievolės yra atleisti tiktai tokie miestai, kuriuose yra universitetas, turįs nuosavas klinikas, kaip štai Heidelbergas, Giessenas, Marburgas, Freiburgas, Tübingenas, Tartu-Dorpatas (prieš karą Dorpate buvo šalia klinikų dar ir miesto ligoninė, kuri buvo nau-

dojama universiteto reikalui ir kurios skyrių vedėjais buvo profesoriai; po karo šita ligoninė panaikinta, ir mieste liko tik universiteto klinikos).

Tad prisižiūrėjus kitų kultūringųjų kraštų tvarkos, reiktų pripažinti, kad ir pas mus Lietuvoje iš to, kad krašto sveikatos reikalų tvarkymas yra pavestas Sveikatos Departamentui, jokiu būdu nedera daryti kartu su memorandumo autoriais išvados, kad jam, Sveikatos Departamentui, reikalinga laikyti sava bendrinio pobūdžio ligoninė.

Dabar universitetų klinikų klausimas. Valstybiniuose universitetuose klinikų klausimas vienaip išspręstas didmiesčiuose, kitaip mažuose miestuose.

Turtingųjų valstybių didmiesčiuose greta savivaldybinių ligoninių yra vienur (Maskva prieš karą) klinikos maždaug tokio pat didumo, kaip pas mus Kaune projektuojama, kitur daug didesnės (Karaliaučius, Berlynas ir kt.).

Vidutinio didumo miestuose vienur universitetai turi nuosavas klinikas, bet užtat nei savivaldybė, nei kita kuri organizacija (žydų bendruomenė, Raudonasis Kryžius, Ligonių Kasa) neturi nei ligoninių nei ambulatorijų, kad nebūtų paralelizmo ir kad universiteto uždaviniams (tikriesiems, o ne memorandumo autorių įsivaizduojamiems) būtų pakankama visašališkai įvairios medžiagos (Tartu-Dorpatas, Jena, Tübingenas, Giessenas, Freiburgas, Heidelbergas, Marburgas ir kt.); kitur universitetas nuosavų klinikų neturi, ir klinikos reikalui naudojasi miesto savivaldybės (ne sveikatos departamento) ligoninėmis, kurios yra pavestos visiškai universiteto dispozicijai, taip kad universiteto profesorius eo ipso yra viso (ne dalies, kaip memorandumo autoriai teiktųsi duoti) atitinkamo ligoninės skyriaus direktorius (Leidenas, Utrechtas, Groningenas). Klinikų pobūdžio atžvilgiu prie šitos paskutinės universitetų grupės tektų priskirti dar kai kuriuos didmiesčius (Praha, Viena, Paryžius, Amsterdamas, Vilnius, Varšuva ir kt.).

Savivaldybių (kantonų arba laisvų miestų) išlaikomieji universitetai, žinoma, turi visiškoje savo dispozicijoje jų, savivaldybių, ligonines, kurios kai kur stačiai klinikomis ir vadinamos. Atitinkamos specialybės profesorius eo ipso yra viso tos specialybės skyriaus direktorius (Frankfurtas, Hamburgas, Kölnas, Briuselis, Londonas, Ciurichas, Bernas, Ženeva, Lozana ir kt.).

Visų blogiausiai aprūpinti klinikomis naujieji universitetai naujai susikūrusiose po karo mažose valstybėse, būtent, Latvijoje ir Lietuvoje. Vienur ir kitur universiteto reikalas, atrodo, statomas žemiau negu savivaldybės gydytojų kolektyvo (Ryga) arba šiaip palaidų gydytojų, turinčių prieigos prie Sveikatos Departamento arba prie Raudonojo Kryžiaus (Kaunas).

Nežinia, kuriais daviniais memorandumo autoriai galėtų pamatuoti savo teigimą, kad 500—600 lovų klinikų „neturi dargi senos turtingos valstybės". Viršum minėtų universitetų, kurie turi nuosavas klinikas arba naudojasi savivaldybių ligoninėmis, jos, tur būt, niekur nėra mažesnės, kaip 500—600 lovų, neišskyrus nė mūsų kaimynų Rygos ir Tartu-Dorpato ir Vilniaus Universiteto. Heidelbergo Universiteto nuosavos klinikos yra 1300 lovų; ten viena akių klinika turi 130 lovų, nors visoje Badeno provincijoje, tur būt, nėra tiek trachomos, kiek viename mūsų Kauno apskrityje.

Memorandumo autoriai, kartodami tvirtina, būk Medicinos Fakultetui nerūpinti praktiškoji medicina ir gyventojų sveikatos reikalų aprūpinimas. Iš jų teigimo, kad „Medicinos Fakultetas atiduoda savo jėgas mokymui, medikų paruošimui, bet ne praktiškai medicinai, šiuo atveju ligoninės darbui", reiktų daryti išvadą, kad, žiūrėk, ligoninėse ligoniai gydomi, o universiteto klinikose jie yra tik profesorių eksperimentų ir studentų pratybų objektas. Jei memorandumo autorių teigimas, kad „Medicinos Fakultetas į praktiškąją mediciną nekreipia dėmesio", turėtų jų pačių akyse bent šešėlį tiesos, tai memorandumą pasirašęs gyd. J. Maciūnas, būdamas Sveikatos Departamento Direktoriumi, ir gyd. A. Petrikas, Raudonojo Kryžiaus reikalų valdytojas, privalėjo seniai nutraukti sutartį su nelemtu įnamiu — Medicinos Fakultetu dėl Kauno ir Raudonojo Kryžiaus Ligoninės. Tas nepatogumas ligoniams, kad klinikose mokomi studentai, yra daugiau įsivaizduojamas, negu iš tikro yra. Viena, studentams žiūrėti leidžiama klinikose tik tokius ligonius, kuriems tai nepakenktų ir tik pigiosios klasės ligoniai. Antra, neturtingųjų luomų ligoniai, eidami gydytis į kliniką, yra tikri, jog už nedidelį mokestį ir už menką nepatogumą, kad bus vieno kito studento žiūrimi, ras klinikoje autoritetingiausį patarimą ir racionaliausią pagalbą, nes šiaip ar taip, universiteto mokslo

personalas yra rinktiniai viso krašto specialistai. Mūsų Medicinos Fakultetui vargiai kas iš gulėjusių klinikose pacientų galėtų daryti pamatuotų priekaištų dėl tariamojo eksperimentavimo su jais, nors šiaip visuomenėje įsivaizduojami nebūti dalykai. Šitais nebūtais dalykais gydytojams savo reikalus argumentuoti nepriderėjo.

Jei memorandumo autoriai iš viso turėtų aiškų planą, kaip priderėtų gyventojų sveikatos reikalais rūpintis, tai, be abejo, jie turėtų pripažinti, kad kai Medicinos Fakultetas bus įsigijęs nuosavas klinikas, jos visos kartu sudarys kultūringo sveikatos reikalams aprūpinti plano vainiką. Vis dėlto ir iki šiol, kad ir labai nepalankiomis aplinkybėmis, ir svetimose įstaigose prisiglaudęs, Medicinos Fakultetas yra padaręs palyginti labai daug gyventojų sveikatos reikalais besirūpindamas.

Viena, jis stengiasi kiek galint geriau išmokslinti studentus medikus. Antra, laikydamas klinikose asistentus tik aprėžtą metų skaičių, jis yra davęs kraštui nemaža visiškai gerai kvalifikuotų specialistų. Pavyzdžiui, galima būtų paminėti viena kita klinika. *Chirurginės* klinikos yra paleisti savarankiškai veiklai šie chirurgai: B. Zacharinas (Kaune), L. Bielskus (Marijampolėje), J. Čeponis (Klaipėdoje, mirė), J. Jaržemskis (Kėdainiuose), A. Dumbrys (Ukmergėje), J. Bučas (Vilkaviškyje, mirė), A. Bernotavičiūtė (Tauragėje), K. Gudaitis (Klaipėdoje). *Akušerinės - ginekologinės klinikos* — J. Ciplijauskas (Klaipėdoje), E. Bliūdžiūtė (Kaune), Šliupaitė (Ukmergėje, paskui Amerikoje), M. Baktys (Šiauliuose), Petroliūnas (Linkuvoje), D. Kėsiūnaitė (Babtuose). *Ausų - nosies - gerklės* klinikos: J. Statkevičius (Panevėžyje), A. Gasiūnas (Šiauliuose), S. Žilinskas (Kaune, Karo Ligoninėje), E. Purtokaitė (Klaipėdoje). *Vidaus medicinos* klinikos: V. Kairiūkštis (Kaune), A. Petrikas (Kaune), A. Ambraziejūtė-Steponaitienė (Kaune), S. Laurinavičius (Kaune), A. Žilinskas (Marijampolėje), A. Garmus (Kaune), S. Grigiškaitė (Kaune), A. Grigelis (Utenoje), J. Šalkauskas (Mažeikiuose), *Oftalmologinės* klinikos: O. Landsbergienė (Kaune), J. Prialgauskas (Šiauliuose), E. Buivydaitė-Kutorgienė (Kaune), Nemeikša (Kaune), B. Goldengeimas (Kaune), E. Mekys (Alytuje), A.-J. Bridžius (Panevėžyje), P. Kazlauskas (Klaipėdoje), M. Steiblys (Klaipėdoje), M. Korganovaitė-Staneikienė (Kaune), P.

Melcas (Kėdainiuose), B. Maizleraitė-Naividelienė (Jurbarke), E. Kriščiukaitytė-Mekienė (Alytuje), E. Jakubėnaitė-Keršulienė (Kalvarijoje) ir kt.

Paleisdamas tokį didelį skaičių kvalifikuotų specialistų, Medicinos Fakultetas apsunkina savo vyresnįjį mokslo personalą, nes, paimant į paleidžiamųjų vietą gydytojus naujokus, tenka profesoriams patiems daugiau dirbti tokio darbo, kurį paleistieji būtų sugebėję padaryti. Juk ne iš pirmos dienos ir ne iš pirmųjų metų tokiems naujokams gali būti leista daryti laparotomija, kataraktos operacija arba sectio caesarea. Dėl šitos aplinkybės ir ligoninėse gydytojai paprastai nesikeičia dešimtimis metų ir todėl kraštas iš ligoninių niekuomet nesusilauks tiek specialistų, kiek jų duoda klinikos.

Memorandumo autoriai sielojasi, kad, leidus universitetui statydintis klinikas, Sveikatos Departamentas nebeturėsiąs įtakos specialistų gaminimui. Jei Sveikatos Departamentui tikrai rūpėtų, kad atsakingoms tarnyboms turėtų kvalifikuotų žmonių, tai pasirūpintų, kaip kitose valstybėse, skirti norintiems specializuotis gydytojams stipendijų arba komandiruoti juos kuriam laikui į universiteto įstaigas, ir pats jis neskirtų į tokias svarbias krašto sveikatingumui pozicijas, kaip miestų ir apskričių gydytojai, asmenų, neišėjusių tam tikro laboratorinio stažo ir neišlaikiusių specialaus egzamino iš higienos, bakteriologijos ir teismo medicinos.

Iš Medicinos Fakulteto veiklos krašto sveikatingumo atžvilgiu reikia paminėti dar jo pastangos, kad gydytojai neatitoltų nuo medicinos mokslo pažangos. Šituo reikalu fakulteto personalas aktingai dalyvauja Kauno gydytojų susirinkimuose ir visos Lietuvos gydytojų suvažiavimuose; universiteto profesorių iniciatyva yra įkurtos specialistų akių gydytojų ir chirurgų draugijos ir mišri draugija kovai su vėžio liga. Be to, Medicinos Fakultetas savo iniciatyva yra kartkartėmis rengęs gydytojams pasitobulinti kursus (1926, 1928, 1935 m. m.) ir specialius trachomos kursus (1926, 1928 m. m.). Visa tatai turint galvoje, stačiai nesuprantama, iš kur gyd. J. Maciūnas, būdamas Sveikatos Departamento Direktoriumi, ir ex officio turėdamas nusimanyti, kas kur daroma praktiškosios medicinos ir gyventojų sveikatingumo reikalais, turi drąsos savo pasirašytame memorandume kartodamas tvirtinti, kad Medicinos Fakultetas į tuos reikalus nekreipiąs dėmesio.

Netiesą sako memorandumo autoriai, tvirtindami, kad „Medicinos Fakulteto klinikos teturi lokalinės reikšmės“. Kaip visur kitur, taip ir pas mus, Lietuvoje, Medicinos Fakulteto personalo praktiškoji veikla klinikose, kad ir įnamių būklėje esančiose, sudaro atrakciją visiems krašto ligoniams. Tatai turėtų labai gerai žinoti gyd. J. Maciūnas, kaip Sveikatos Departamento Direktorius, ir gyd. A. Petrikas, kaip Raudonojo Kryžiaus reikalų administratorius, nes kaip tik jų įstaigose dauguma universiteto klinikų yra įnamės.

Memorandumo autoriai, aptardami Medicinos Fakulteto paskirtį, sąmoningai ar iš nenusimanymo nutyli, kad universitetas yra ne tik mokymo, bet ir mokslo įstaiga. Jie, tur būt, nežino, kad mokslinei kūrybai, ypačiai medicinos srityje, reikalingos ir tam tikros išorinės ir išvidinės sąlygos. Išorines sąlygas sudaro nuosavos universiteto klinikos su pritaikintomis joms laboratorijomis ir bibliotekomis. Išvidinės sąlygos yra skaidri nuotaika ir idealus pasišventimas, nesuinteresuotas materialinėmis gėrybėmis. Memorandumo autoriai, prisidengę patriotizmo skraiste, ir, neva norėdami apsaugoti valstybę nuo „nieku nepateisinamų milijoninių išlaidų“, stengiasi, kad Medicinos Fakultetas neįsigytų tinkamų moksliniam darbui išorinių sąlygų. O dėl reikiamų mokslinei kūrybai išvidinių sąlygų, ar galima įsivaizduoti sunkesnės sąlygos, kaip kad šiandien Medicinos Fakultetas turi klinikų atžvilgiu? Iš kur gali semtis entuziazmo fakulteto personalas, kuris turi iš vienos pusės viršum savęs svetimos ministerijos skirtąjį prievaizdą direktoriaus titulu, o po savimi vėl svetimos žinybos tarnautojus, kuriems daugiau rūpi įtikti savo direktoriui, negu klausyti profesoriaus su asistentais.

Juk ar gali būti ryškesnis pavyzdys, kaip sunku palaikyti tokiomis aplinkybėmis reikiamą drausmę klinikų darbe, kaip kad jauniklių gydytojų A. Brundzos ir Z. Sabataičio parašai memorandume. Vienas jų yra skirtas gyd. J. Maciūno, antras gyd. A. Petriko; abudu klinikos darbe naujokai ir abudu turi drąsos savo parašais nebūtais prasimanymais juodinti valdžios akyse savo alma mater.

Memorandumo autoriai sako: „konkurso sąlygose vyrauja nusistatymas: pirmoje eilėje ligoninė Medicinos Fakultetui ir jo mokomam personalui, o antroje eilėje — ligoniams“. Memo-

randumo autoriai, taip rašydami, tur būt, turėjo galvoje auditorijas, profesorių kabinetus, bibliotekas, asistentų kambarius, nes kitokių patalpų mokomam personalui konkurso sąlygose nėra.

Dėl auditorijų reikalingumo niekas abejonių nekelia. Memorandumo autoriai konkurso sąlygose radę 8 auditorijas, bet jie nepastebėjo sąlygų § 5 pastabos, kur duota instrukcija daryti auditorijas bendras ir kad jų bendras grindų plotas sudarytų tik apie 330 m^2. Ten pat nurodytas galimumas pasitenkinti trimis auditorijomis. Ties kiekviena klinika yra sąlygose paminėta auditorija tik tam, kad projektuotojas žinotų, kad klinika turės auditorija naudotis, užtat ties jomis nepažymėta grindų plotas, tuo tarpu kai ties kitomis patalpomis yra visur pažymėta kvadratūra. Didesnės ligoninės ir nenaudojamos mokymo reikalams turi turėti bent vieną auditoriją arba salę susirinkimams, nes tokiose ligoninėse esti įvairios gydytojų konferencijos, susirinkimai. Taigi auditorija dar nėra taip specifiškas mokomam personalui dalykas.

Visose klinikose numatyta po kabinetą profesoriui. Šios patalpos būtų neišvengiamos ir eilinei ligoninei, nes profesoriai prilygsta ligoninių skyrių vedėjams, o kiekvieno skyriaus vedėjui atskiras kambarys turėti yra būtina. Klinikose yra numatyti kambariai asistentams. Kiekvienoje klinikoje yra po kelis asistentus. Tos klinikos visiems asistentams numatyta po vieną bendrą kambarį, kur jie gali užeiti po darbo, prieš darbą, pasirūkyti, pailsėti, pasitarti su kitais ir t. t. Jei tai nebūtų klinikos, o eilinės ligoninės skyriaus gydytojai, tai taip pat turėtų turėti kambarį.

Kiekvienai klinikai numatyta po kambarį bibliotekai. Galima būtų jas sujungti į vieną didelę patalpą bendrajai visų klinikų bibliotekai, bet šituo atsitikimu reiktų turėti bent kelis bibliotekininkus, tatai reikalauja didelių išlaidų algoms, tuo tarpu kai specialios bibliotekos pasilieka prie atitinkamų klinikų, tai jas aptarnauja kuris nors tos klinikos asistentas. Be to, ir kitais sumetimais bibliotekų decentralizacija yra tikslingesnė. Kiekviena klinika turi savo bibliotekoje tik savo specialybės veikalus ir žurnalus. Jie nuolat reikalingi turėti po ranka klinikos vedėjui ruošiantis paskaitoms, taip pat asistentams tiriant ligonį arba dirbant moksliškai. Tuo būdu kyla klausi-

mas, iš kur galėjo rasti memorandumo autoriai pagrindo tvirtinti, kad „pirmoje eilėje ligoninė Medicinos Fakulteto mokomam personalui, o antroje eilėje — ligoniams“. Tvirtinimas iš piršto išlaužtas, nieku nepagrįstas.

Memorandumo autoriai sako: „Centrinė ligoninė turėtų būti statoma valstybės lėšomis patarnauti visam kraštui, bet ne siaurai liuksusiniu tikslu Medicinos Fakultetui“. Kad statomoji ligoninė turėtų patarnauti visam kraštui, dėl šito niekas neabejoja, nes joje bus gydomi ligoniai ne tik iš Kauno ir jo apskrities, bet ir iš viso krašto — tas visai suprantama, bet ką reiškia pasakymas statoma ligoninė „siaurai liuksusiniu tikslu Medicinos Fakultetui“. Čia tai jau yra ne kas kita, kaip negraži insinuacija. Įtarinėti Medicinos Fakultetą siaurai liuksusiniais palinkimais, tai reiškia nežinoti, kad Medicinos Fakulteto klinikų, dabar telpančių Kauno Ligoninėje, idealas turėti minimum to, kas būtina, nes dabar jos ten ne tik neturi to, kas būtina, bet turi kasdieną matyti, kaip kasdieną nusižengiama higienos reikalavimams, ligonių gydymo principams ir Vyriausybės išleistoms privalomoms taisyklėms, nes sugrūdama į palatas tiek ligonių, kad jie turi neleistiną grindų plotą, pav., chirurgijos skyriuje 1 lova turi apie 4,71 m^2, o turėtų turėti apie 8 m^2. Ar dirbantiems tokiose sąlygose gali rūpėti liuksusas? O gal memorandumo autoriai dabartinę padėtį laiko normalia, o būtiniausias įstatymais numatytas sąlygas ligoniams liuksusu? Toks manymas yra apsileidėlių ir neišmanančių gydytojų manymas, kurio prašome nelaikyti rimtu.

Memorandumo žodžiuose: „Centrinės ligoninės statybos darbe neprisilaikyti visų pripažintų metodų yra kraštui žalinga ir neleistina“ juntama aliuzija, kad, ar Vyriausybė, ar statybos komisija, ar Medicinos Fakultetas — žodžiu nežinia, kas neprisilaiko visų pripažintų metodų.

Projektavimo programa, pasak memorandumo autorių, nėra perėjusi per kritiką. Medicinos Fakulteto Tarybos nariai paklausti apie tai, tur būt, nusiskųstų, kad programos kritikavimas yra jau net įgrįsęs, nes specialioje klinicistų komisijoje per eilę metų šitie klausimai buvo vis nagrinėjami ir kritikuojami. Šituose fakulteto darbuose iš pasirašiusių memorandumą nė vienas nedalyvavo, nes jų tarpe nėra nusimanančių ligoninių-klinikų statyboje. Dauguma pasirašiusių yra mūsų mo-

kiniai, dar neseniai baigę medicinos mokslus. Kai kurie iš jų be privalomo metinio stažo nėra nė dirbę ligoninėse. Dauguma jų nėra mačiusi naujoviškų užsienio klinikų, todėl jų kritika negalima laikyti kompetentingų žmonių kritika.

Nesuprantama, kas davė memorandumo autoriams pagrindą tvirtinti: „...įvestas griežtas skyrių separatizmas". Kaip jau buvo nurodyta, auditorijos numatomos bendros, bus bendra virtuvė, skalbykla, pagrindinis rentgeno radium institutas, laboratorija, patologijos institutas, aptieka, kurie aptarnaus visus skyrius, pagaliau bus bendra administracija. Visa tai kaip tik sako prieš skyrių separatizmą. O kad kiekviena klinika turi savo operacines, tai tas būtina, nes negalima visų klinikų ligonių operuoti vienoje bendroje operacinėje — tai būtų nusižengimas elementariniams ligonių organizacijos principams.

Gydytojai savo memorandume daro konkurso sąlygoms ir fakultetui visą eilę tų pačių užmetimų, kuriuos darė ir inžinieriai savo memorandume p. Ministeriui. Į šituos užmetimus davė atsakymą klinikų statybos komisija. Ten pat buvo paaiškinta, dėl ko tiek buvo numatyta lovų chirurginei ir ginekologinei ir kt. klinikoms.

Memorandumo autoriai nesupranta, dėl ko akušerijos-ginekologijos skyriui su 80 lovų yra numatyta naudingo grindų ploto daugiau kaip chirurginiam skyriui su 130 lovų. Jie tur būt užmiršo, kad akušerijos skyrius reikalingas bent 30 kūdikių patalpų, nes jie tame skyriuje gimsta, be to, konkurso sąlygomis numatyta šitos klinikos akušerėms, gail. seserims, sanitarėms ir gydytojui gyvenamoms patalpoms 500 su viršum kv. metrų, o kitoms klinikoms šitų patalpų nenumatyta.

Į memorandumo autorių pakartotiną tvirtinimą, kad fakultetas projektuodamas neatsižvelgė į taupumo principą, turime pareikšti, kad, surašant sąlygas, kalbamas principas visą laiką buvo turėta galvoje. Kad taip iš tikrųjų yra, paliūdys šie skaičiai. Pagal provizorinį apskaičiavimą, mūsų vienai lovai išeina 168 m^3, o švedų speciali komisija pripažįsta esant reikalinga vienai ligoninės lovai nuo 200 iki 400 m^3.

Kam, girdi, statyti klinikas, jei gali atsitikti, kad Medicinos Fakultetą teks uždaryti, tada ir klinikos nebūsią reikalingos. Nežinia, kuriam tikslui memorandumo autoriai dedasi nežiną, kad, Medicinos Fakultetą uždarius, klinikos, kaip dirbę ligoninės darbą, taip ir dirbs. Dėl Medicinos Fakulteto uždarymo

tikslingumo reikia labai paabejoti, jau vien dėl to, kad jam dar daug reikės padirbėti, kol gydytojų skaičiumi susilyginsime su kitais kraštais. Nesileislami į didesnę statistiką, galime pasakyti, kad SSSR ateinančiame penkmetyje turinti turėti 1000-iui gyventojų vieną gydytoją.

Tokia proporcija verčia mus turėti apie 2.400 gydytojų, o dabar turim apie 800, tai trūktų dar 1.600. Medicinos Fakultetas per 10 metų išleido 350—400 gydytojų. Taip leidžiant iš fakulteto gydytojus, ir jiems nemirštant, dar reiktų Medicinos Fakultetui 40 metų darbo.

Memorandumo autoriai sielojasi, kad leidus universitetui statydintis klinikas, būsiąs susilpnintas Sveikatos Departamento autoritetas ir sugriauta jo įtaka medicinos darbininkams. Tiesa, jo dispozicijoje nebeliktų keleto ordinatorių ir ligoninės direktoriaus etatų, bet jo autoritetas nuo to nė kiek nenusilpnėtų, lygiai kaip nė kiek nesutvirtėtų, jei būtų leista Sveikatos Departamentui statydinti ligoninę ir laikyti savo priežiūroje Medicinos Fakultetą, kad tenkintųsi „tik tuo, kas jam iš pareigos priklauso“.

Jei memorandumo autoriai nuoširdžiai sielotųsi Sveikatos Departamento autoritetu, o ne dispozicijoje esamais etatais, tai jie būtų ne memorandumus rašę, o būtų padėję jam susidaryti tobulesnį veiklos planą, atitinkantį jo paskirtį.

Įsidėmėtina, kad šitą memorandumą pasirašė ir Sveikatos Departamento Direktorius gyd. J. Maciūnas; jis pats prieš kelis mėnesius Kauno Burmistro sušauktoje komisijoje buvo pareiškęs, kad Sveikatos Departamentas, kaip priežiūros organas, nesuinteresuotas pats statyti Kaunui ligoninę. Savo pasirašytame memorandume jis kartu su pašaliniais gydytojais daro įvairių priekaištų Medicinos Fakultetui dėl jo veiklos apskritai ir dėl planuojamų klinikų dydžio ir patalpų suskirstymo. Jei Sveikatos Departamento Direktorius yra pastebėjęs kurių netikslumų konkurso sąlygose, tai galėjo apie tai kitokiu būdu paaiškinti Medicinos Fakultetui. Jo pastabų, be abejojimo, būtų buvę atsižvelgta užsakant architektams galutinį klinikų projektą. Juk tiek Sveikatos Departamentas, tiek Medicinos Fakultetas yra valstybės valdomojo prietaiso organai, tik skirtingų ministerijų ir skirtingiems uždaviniams skirti. Jei Sveikatos Departamentas yra įsitikinęs, kad Valstybės interesai verčia jį amžinai turėti savo žinioje Medicinos Fakulteto klinikas,

tai būtų logingiau, jei jis darytų pastangas, kad, pagal SSSR pavyzdį, visas Medicinos Fakultetas būtų išskirtas iš universiteto, kad jis iš Švietimo Ministerijos būtų iškeltas į Vidaus Reikalų Ministeriją.

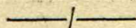
Universiteto klinikų statybos reikalu yra paleidę valdžios įstaigoms memorandumą prieš Medicinos Fakultetą 21 inžinierius ir 12 gydytojų. Ir vienų ir antrų argumentacija iš dalies ta pati. Taip pat ne kuo skiriasi ir anas memorandumas, kuriuo Raudonojo Kryžiaus Viršininkas siūlėsi statyti ligoninę, lyg ir prašydamas komercinės koncesijos Medicinos Fakultetui eksploatuoti. Iš to tenka daryti išvadą, kur glūdi visų prieš Medicinos Fakultetą atakų spiritus movens. Gal būt, būtų pravartu, jei kas ir jam padėtų išsiaiškinti, kuri yra tikroji Raudonojo Kryžiaus institucijos paskirtis.

Iš viso, panašių memorandumų posmavimas ne reikalą aiškina, bet valdžios organus sąmoningai ar nesąmoningai klaidina, o versdamas Medicinos Fakultetą reaguoti, gaišina jo darbą ir verčia be reikalo aikvoti psichinę energiją skleidžiamiems neteisingiems užmetimams atremti.

Bendroje spaudoje atsakymas į inžinierių grupės memorandumą tilpo š. m. lapkričio mėn. 30 d. ir gruodžio mėn. 2 d. „Lietuvos Aide“, o į gydytojų memorandumą — š. m. gruodžio mėn. 4 d. „XX amžiuje“. Minėtuose straipsniuose, skiriamuose platesnei visuomenei, darytų užmetimų nepagrįstumas, berods, ganėtinai nušviestas.

Pažymėtina, kad abiejuose, nukreiptuose prieš Medicinos Fakultetą, memorandumuose, kartojama daug tų pačių, ir beveik vienodai suformuluotų, užmetimų: nesunku atspėti, kad abiejų memorandumų įkvėpėjai yra tie patys asmens. Turėdami dabar administravimo vadeles beveik visų Medicinos Fakulteto klinikų, įnamiaujančių Valstybinėje Kauno Ligoninėje ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Ligoninėje, jie norėtų toje, jiems patogioje rolėje, pasilikti ir ateityje.

Nežiūrint įvairių pastangų sutrukdyti paruošiamąjį klinikų statybos darbą, tas darbas yra vykdomas ir, Vyriausybei taip jau nutarus, be abejo, bus įvykdytas. Mes tikime, kad klinikos parūpins ir Kaunui ir visam kraštui pavyzdingą gydyklą, padės medicinos mokslo plėtotei ir patobulins gydytojų paruošimą.

STATISTIKA

Teisių Fakulteto 1936 m. rudens semestro studentų ir laisvųjų klausytojų registracijos

LENTELĖ.

Skyrius ir semestras	Stud.	Laisv. kl.	Vyrų	Moterų	Viso
I teisių	90	19	93	16	109
I ekonomijos	168	25	134	59	193
III teisių	86	13	90	9	99
III ekonomijos	112	25	100	37	137
V teisių	66	8	68	6	74
V ekonomijos	124	18	105	37	142
VII teisių	104	10	99	15	114
VII ekonomijos	107	7	89	25	114
Viso	857	125	778	204	982

Teisių Fakulteto 1931, 1933 ir 1936 m. rudens semestro studentų ir laisvųjų klausytojų registracijos

LENTELĖ.

	1931 m.	1933 m.	1936 m.
Teisių sk. studentų	737	652	346
„ „ laisv. kl.	47	49	50
Viso teisių sk.	784	701	396
Ekonomijos sk. studentų	679	679	511
„ „ laisv. kl.	53	77	75
Viso ekonomijos sk. ...	732	756	586
Viso teisių ir ekon. sk.	1516	1457	982

Naujas medicinos daktaras.

Š. m. gruodžio mėn. 16 d. pripažintas medicinos daktaro laipsnis gyd. J. Šopauskui, Fiziologijos katedros vyr. asistentui. Štai naujo daktaro curriculum vitae.

Gyd. Jonas Šopauskas gimė 1900 m. birželio mėn. 19 d. Mažeikių apskr., Sėdos valsč., Užbradumės kaime iš mažažemių ūkininkų šeimos. Pradžios mokyklą baigė 1913 m. Nuo 1918 m. mokėsi Telšių gimnazijoje, kur baigė 6 klases. Nuo 1921 iki 1923 m. tarnavo kariuomenėje. 1924 m. baigė Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Gimnaziją Suaugusiems Kaune. Tais pat metais įstojo į Medicinos Fakulteto Medicinos skyrių, kurį baigė 1929 m. ir gavo medicinos kandidato liudijimą. Baigiamuosius medicinos gydytojo egzaminus išlaikė su pažymiu „gerai" 1931 m. Doktoranto egzaminus išlaikė prie V. D. Universiteto Medicinos Fakulteto 1934 m. su pažymiu „gerai".

1929 m. buvo išrinktas vyresniuoju laborantu į Fiziologijos Institutą, 1931 m. pakeltas jaunesniuoju asistentu. 1932 m. pakeltas vyresniuoju asistentu, kuriame iki šiol ir tebetarnauja. Nuo 1931 m. iki 1935 m. dėstė anatomiją, fiziologiją ir higieną Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Gimnazijoje Suaugusiems. 1933 ir 1934 m. dėstė anatomiją ir fiziologiją gailestingųjų seserų ir akušerių kursuose prie Raudonojo Kryžiaus Kaune. Nuo 1934 m. rudens semestro skaito higienos kursą Medicinos Fakulteto studentams.

1934 m. buvo komandiruotas į Paryžių. Dirbo Sorbonos Universitete bendrosios fiziologijos laboratorijoje, vedamoje prof. L. Lapicque. 1935 metais buvo vienas iš deleguotų į XV Pasaulinį Fiziologų Kongresą Leningrade ir Maskvoje. Tais pat 1935 m., Švedų-Pabaltijo Institutui paskyrus stipendiją, Medicinos Fakulteto buvo komandiruotas 3 mėn. į Stockholmo Karolio Instituto farmakologijos laboratoriją, vedamą prof. Liljestrand'o. Išėjo specialų respiracijos ir kraujo dujų analizo kursą. Be to, susipažino su energijos apykaitos tyrimo metodais.

I. *Darbai.*

1. Chronaksija kaip audinių jautrumo matas. Medicina, 1935, 2 Nr.
2. Kartu su J. Skuja: Zur Wirkung des Octins auf Blutzirkulation und Atmung des Menschen. Klin. Wochenschrift, 1936, 14 Nr.
3. Ivan Petrovič Pavlov: Gamta, 1936, 3 Nr.
4. Lietuvos klimato elementų fiziologiškas veikimas, Medicina, 1936, 2, 4, 7—8 ir 10 Nr. Nr., 59 pusl.
5. Kartu su prof. V. Lašu: Fiziologijos praktikos darbai, Vadovėlis studentams, 1931, 243 pusl.

II. *Populiarūs mokslo straipsniai.*

1. Senųjų amžių pasaulėžvalgos, Kultūra, 1926, 2 ir 3 Nr. Nr.
2. Šviesa ir gyvoji gamta, Kultūra, 1930, 8 Nr.
3. Tropizmai, Kultūra, 1931, 11 Nr.
4. Žmogaus kūnas ir jo asmenybė, Kultūra, 1933, 3 Nr.

1936 m. rugsėjo mėn. 23 d. pristatė darbą „Nervo jaudrumo parametrų kitimai nuo sužalojimo" ir prašė leisti jį ginti kaip disertaciją medicinos daktaro vardui gauti. Remiantis promocijos 9 §, Taryba paskyrė recenzentu prof. J. Blažį, korecenzentu priv. doc. L. Gutmaną. 1936 m. gruodžio mėn. 2 d. Taryba išklausė recenzento prof. J. Blažio ir korecenzento priv. doc. L. Gutmano pranešimą apie gyd. J. Šopausko darbą „Nervo jaudrumo parametrų kitimai nuo sužalojimo", pripažino jį tinkamu viešam gynimui ir paskyrė oponentais prof. V. Lašą, prof. J. Blažį ir priv. doc. L. Gutmaną. Viešas disertacijos gynimas įvyko š. m. gruodžio mėn. 10 d.; oponentai pripažino, kad gyd. J. Šopauskas apgynė disertaciją gerai. Formališkas daktaro laipsnio pripažinimas gyd. J. Šopauskui įvyko gruodžio mėn. 16 d. Fakulteto Tarybos sprendimu.

Įvairios žinios.

Ord. prof. Dr. Pr. Kuraitis savo lėšomis komandiruotas į Tarptautinį Tomistinės Filosofijos Kongresą Romoje š. m. lapkričio mėn. 23—28 d. d.

Ord. prof. A. Baumgartenui pavesta paruošti Listo baudžiamosios teisės vadovėlį, pritaikytą Lietuvoje veikiančiai teisei. Šio vadovėlio vertimo klausimą svarstyti vėliau.

Teisių Fakulteto Taryba visų verstinų dalykų planui sudaryti išrinko komisiją iš prof. A. Janulaičio, prof. P. Šalčiaus ir doc. T. Petkevičiaus.

1937 m. pavasario semestre asistentui A. Penkaičiui pavesta skaityti dvi savaitines valandas hipotekos teisės, vietoje jo 1936 m. rudens semestre pradėtų skaityti nekilnojamųjų turtų knygų sutvarkymo paskaitų.

Taip pat nuo 1937 m. pavasario semestro pradžios, vietoje trečios teorinės ūkio geografijos valandos, paskirtos dvi valandos pratybų.

Teisių Fakultetas aprobavo dipl. teis. R. Buroko pasirinktą doktorato disertacijos temą „Mirties bausmė" ir paskyrė jam doktorato egzaminus iš šių dalykų: 1) baudžiamosios teisės, 2) baudžiamojo proceso ir 3) Lietuvos teisės istorijos; be to, jis turės perlaikyti egzaminus visų tų dalykų, iš kurių fakulteto baigimo liudijime turi pažymius patenkinamai.

Taip apt aprobuota dipl. ekon. K. Mačernio pasirinkta doktorato disertacijos tema „Mašinizuoto darbo ekonominis racionalumas bankuose"; jam paskirti doktorato egzaminai iš šių dalykų: 1) privatinio ūkio mokslo, 2) bankų, kreditų ir pinigų ir 3) statistikos; be to, jis turės perlaikyti egzaminus visų tų dalykų, iš kurių fakulteto baigimo liudijime turi pažymius patenkinamai.

Žemės Ūkio Akademija pakvietė Prof. V. Lašą dėstyti žmonių maisto ir maitinimo kursą. Prof. V. Lašas kursą pradės skaityti 1937 m. pavasario semestre. Kursui skiriama 2 val. teorijos ir 1 val. pratybų.

Š. m. sausio mėn. komandiruotas į Prahą gyd. Bl. Abraitis dirba histologijos - embriologijos institute pas prof. Studničką, ruošdamas darbą tema: „Akies zonula ciliaris esmė, plytėjimas ir reikšmė". Gyd. Bl. Abraitis Medicinos Fakultetui praneša išstudijavęs 83 darbus, liečiančius minėtą temą, įvykdęs ir vykdo visą eilę eksperimentų, tyrinėdamas akies zonulą ciliaris; mano iki š. m. pabaigos užbaigti pradėtą mokslinį darbą, prašo prailginti komandiruotę. Prof. Studnička iš savo pusės painformavo Medicinos Fakulteto Dekaną, kad gyd. Bl. Abraitis yra labai atsidavęs darbui ir prašo jam prailginti komandiruotę.

Medicinos Fakulteto Taryba nutarė prailginti gyd. Bl. Abraičio komandiruotę iki 1937 m. rugsėjo mėn. 1 d. su pertrauka nuo 1937 m. kovo mėn. 15 d. iki birželio mėn. 1 d. Tuo laiku gyd. Bl. Abraitis bus reikalingas dalyvauti užbaigiamuose 1937 m. pavasario semestro darbuose.

Medicinos Fakulteto Taryba, atsižvelgdama į gyd. Bl. Abraičio pažangą moksliniame darbe ir labai gerą prof. Studničkos atsiliepimą apie jo darbą, išrinko gyd. Bl. Abraitį vyr. asistentu trejiems metams nuo 1937 m. sausio mėn. 1 d.

Užsienių Reikalų Ministerija pranešė Medicinos Fakultetui, kad yra gavusi J. A. Valstybių Pasiuntinybės Lietuvoje pakvietimą atitinkamoms įstaigoms dalyvauti Pirmojoje Tarptautinėje Pyretoterapijos Konferencijoje, šaukiamoje New-Yorke 1937 m. kovo mėn. 30 d. — balandžio mėn. 2 d. Konferenciją rengia Kolumbijos Universitetas ir ją remia J. A. Valstybių Vyriausybė.

Vidaus ligų katedros jaun. asistentas gyd. J. Kupčinskas 1936 m. rudens sesijoje išlaikė doktorando kvotimus su pažymiu „gerai".

Prof. J. Bagdonui, pasitraukusiam dėl seno amžiaus nuo darbo Medicinos Fakultete, pripažinta ištarnauti 34 metai, iš jų 14 metų darbo įvairiose prieškarinėse lietuviškose įstaigose bei organizacijose.

Technikos Fakulteto Taryba pripažino statybos inžinieriaus J. Kuodžio įgytą Vienos Aukštojoje Technikos Mokykloje titulą, Doctor der technischen Wissenschaften, ekvivalentišką Technikos Fakulteto suteikiamajam Inžinierijos daktaro titului. Tuo būdu jau antras Technikos Fakulteto jaunesniojo mokslo personalo narys įgijo doktoratą.

Dr. inž. J. Kuodis specializavosi gelžbetoninių konstrukcijų srityje, studijuodamas Vienoje trejus metus; jis parašė ir apgynė disertaciją tema „Gelžbetoninė sija su aukštos kokybės plienu".

Geležinkelių Valdyba nutarė pradėti Lietuvoje gamybą plieno liejinių, kurie ligšiol buvo užsakomi užsienyje. Reikalingas šiems liejiniams senas geležies ir plieno laužas buvo pigia kaina parduodamas ir išvežamas užsienyje perdirbti. Geležinkelių Valdyba numato pastatyti savo buvusiose Siaurųjų Geležinkelių dirbtuvėse metalui lydyti elektrodinę elektrokrosnį 250 kg. našumo. Šiam naujam darbui vesti Geležinkelių Valdyba priėmė baigusį mūsų Universiteto Teichnikos Fakultetą inž. Česlovą Staniulį, buvusį Mechaninės technologijos katedros laborantą, neseniai pakeltą tos katedros asistentu. Inž. Č. Staniulis, dar studentu būdamas, studijavo elektrokrosnis Suomijoje ir patiekė bei apgynė savo diplominį projektą iš tos srities.

Gaudama būstus kai kurioms savo mechaninėms laboratorijoms ir kabinetams, Technikos Fakulteto Taryba nutarė, be turimų jau ir perkeliamų į naują paviljoną Metalų technologijos laboratorijos, Mechaninės mokymo dirbtuvės ir Šiliminių variklių laboratorijos, įsteigti dar Pluošto technologijos laboratoriją, pavedant jos vedimą priv. doc. inž. Dr. J. Indriūnui ir Medžio technologijos laboratoriją, pavedant jos vedimą doc. inž. Antanui Graurogkui. Abi naujos įstaigos tilps naujai statomame paviljone.

Sąryšyje su gauta galimybe aprūpinti reikalingomis patalpomis laboratorijas ir kabinetus, fakultetas pripažino jau galima eiti prie dėstomojo techniško mokslo didesnio specializavimosi ir išrinko iš 5 narių komisiją (doc. J. Jankevičius, prof. V. Mošinskis, priv. doc. A. Putrimas, prof. M. Songaila, prof. J. Šimkus), pavesdamas tai komisijai išdirbti naujus mokslo planus, kuriuose būtų numatyti inžinierijos mokslų 5 skyriai, būtent, statybos, architektūros, mechaninės technologijos, cheminės technologijos ir elektrotechnikos. Komisija jau savo darbą pradėjo.

Š. m. lapkričio mėn. 4 d. viešame Technikos Fakulteto Tarybos posėdyje apgynė savo padarytus diplominius projektus ir gavo diplomuoto inžinieriaus vardą septyni jauni inžinieriai, būtent, Kazys Kondratas, Aleksas Binkevičius, Jonas Lapšys, Povilas Šimavičius, Henrikas Šatinskis ir Feliksas Jelecas. Iš viso nuo Technikos Fakulteto įsteigimo, drauge su šiais inžinieriais, išėjo Technikos Fakultete aukštąjį technišką mokslą 178 inžinieriai.

Knygų recenzijos

J. Šopauskas, „NERVO JAUDRUMO PARAMETRŲ KITIMAI NUO SUŽALOJIMO". Disertacija medicinos daktaro laipsniui įgyti. (Darbas iš V. D. Universiteto Fiziologijos Instituto). Kaunas, 1936 m. 188 pusl.

Darbas liečia klausimą, kaip kinta periferinio nervo reagavimas į galvaninę srovę įtempimo ir laiko atžvilgiu nuo nervo sužalojimo. Norėdamas išspręsti šitą klausimą tiksliau, autorius atliko daugybę bandymų (viso 151) su varlėmis. Pirmiausiai jis nustato, į kokią minimalinę srovę ir per kiek laiko reaguoja išpreparuotas nervas savo normaliame (nesužalotame) būvyje, kitaip sakant, jis atranda vadinamą normalią nervo reobazę ir chronaksiją. Paskui autorius, perpiovęs nervą skersai, nagrinėja, kaip įvai-

riomis sąlygomis keičiasi reobazė ir chronaksija. Būtent, jis domisi, kaip keičiasi reobazė ir chronaksija, jeigu nervą perpiauti 1—2 mm. aukščiau elektrodų vietos pritaikinimo, taip pat, kaip keičiasi minėti dydžiai, esant didesniam sužalojimo vietos atstumui nuo elektrodų. Be to, visą eilę bandymų jis pavedė išnagrinėti klausimui, kaip keičiasi šitie reiškiniai (t. y., reobazė ir chronaksija), pritaikinant nusileidžiančią ir kylančią srovę. Jis nepasitenkina vienkartiniu nervo jaudrumo dydžių (parametrų) išmatavimu, bet padaro tai daug kartų. Ir tokiu būdu jis gali nustatyti jaudrumo parametrų pakitimus laikui einant arba nervui senstant. Nervų sužalojimą autorius dažniausiai sukelia, nukirpdamas nervą skersai, bet kaikada jis sužaloja nervą, perrišdamas jį arba suspausdamas jį pincetu.

Eilę bandymų autorius atliko tam, kad ištyrus, kaip kinta nervo jaudrumo parametrai, atskyrus nervą nuo centralinės nervų sistemos. Pastarųjų bandymų tikslas buvo nustatyti, ar nervo jaudrumo pakitimai reobazės ir chronaksijos atžvilgiu vyksta dėl vieno nervo perpiovimo, ar dėl nervo atskyrimo nuo centralinės nervų sistemos, kaip mano L a p i c q u e. Lapicque, mokslo apie chronaksiją kūrėjas, iškėlė plačiai priimtą teoriją apie centralinės nervų sistemos veikimą į reobazę ir chronaksiją, vadinamąją s u b o r d i n a c i j o s c h r o n a k s i j o s t e o r i j ą. Autorius, remdamasis savo bandymų rezultatais, prieina prie prieštaraujančių šitai teorijai išvadų ir pripažįsta, kad nervo jaudrumo pakitimai, perpiaunant nervą, pareiną ne nuo nervo atskyrimo nuo centralinės nervų sistemos, bet nuo paties piūvio veikimo. Šituo atžvilgiu autoriaus išvados sutampa su duomenimis L a m b e r t ' o, S k i n n e r ' i o, ir F o r b e s ' o, paskelbtais 1933 m. — Kokiu būdu minėtas piūvis veikia į nervą ir jo funkcijas, t. y., kokie fiziškai — cheminiai procesai vyksta pačiame nerve, autorius nesprendžia. Jis tik išdėsto įvairių autorių teorijas, liečiančias šį klausimą. Taip, smulkiai aprašyta teorija apie membranos pakitimus, jos permeabilitetą, apie ionų koncentraciją, apie reiškinius, susijusius su elektrotonusu ir t. t. Pats autorius susilaiko palaikyti vieną ar kitą teoriją. Jis tik nustato faktą, kad nervo jaudrumo dydžiai (parametrai) keičiasi dėl perturbacijų, susijusių su nervo perpiovimu.

Autorius atliko savo tyrimus ir apskritai visą savo darbą labai rūpestinai ir kruopščiai. Literatūra atitinkamais klausimais surinkta išsamiai. Darbas turi rimtą mokslišką vertę, kaip svarbus įnašas į aktualų elektrofiziologijoje chronaksijos klausimą.

Priv. doc. L. Gutmanas.

Universitetą baigusieji

Teologijos - Filosofijos Fakultete gavo akademinius laipsnius:

1. P. Jatulevičius, parašęs rašomąjį darbą „Kristaus prisikėlimas ir mitai“ ir š. m. spalio mėn. 30 d. išlaikęs egzaminus — teologijos licenciato laipsnį;

2. P. Bačinskas, parašęs rašomąjį darbą „Nevertingųjų šelpimas“ ir š. m. spalio mėn. 30 d. išlaikęs egzaminus — teologijos licenciato laipsnį;

3. J. Girnius, parašęs rašomąjį darbą „Kritiškas svarstymas Heideggerio egzistencialinės filosofijos pagrindų“ ir š. m. spalio mėn. 31 d. išlaikęs egzaminus — filosofijos licenciato laipsnį.

Humanitarinių Mokslų Fakulteto baigusieji ir išlaikiusieji diplominius egzaminus nuo 1936 m. rugsėjo mėn. 15 d. iki gruodžio mėn. 15 d.

I. F i l o l o g i j o s s k y r i a u s:

a) *Lotynų kalbos ir literatūros grupę:*
1. Dambrauskas Antanas,
2. Kačergytė Ona.

b) *Lituanistiką:*
1. Petrauskas Jonas,
2. Bulvičiūtė Birutė,

3. Andruškevičiūtė Agota,
4. Vadeikis Jonas,
5. Matukaitė Amelija.

c) *Anglistiką:*
1. Dominauskas Juozas,
2. Baravykas Vaclovas.

d) *Romanistiką:*
1. Sutkaitytė Mat. Marė,
2. Avižienytė Izabelė - Antanina.

e) *Germanistiką:*
1. Malinauskaitė Eugenija.

II. Istorijos skyriaus:

a) *Visuotinės istorijos grupę:*
1. Kumpikevičiūtė Ona,
2. Vilkaitė Kotrina,
3. Volskaitė Elena.

Pastaba: Išvardintieji diplomantai, įteikę fakultetui teigiamai įvertintus darbus, gaus Universiteto baigimo diplomus.

Teisių Fakulteto Teisių skyrių:

1. Garmiūtė - Eitutienė Irena — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Teisėjų atsakomybė" — labai gerai;
2. Krygeris Jonas - Henrikas — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Geležinkelių nuotykių aiškinimas" — gerai;
3. Mika Juozapas — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Civilinio proceso įstatymų keitimasis Lietuvos Respublikoje" — labai gerai;
4. Ratneris Izaakas — bendra išvada patenkinamai, diplominis darbas „Lietuvos žydų seimas, jo istorija, organizacija ir veikimas" — labai gerai;
5. Soloveičikas Grigorijus — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Istorinė dėsnio „Nulla poena sine lege" raida Vakarų Europos teisėse" — labai gerai;
6. Undraitis Jonas — bendra išvada labai gerai, diplominis darbas „Prezidento institucija Lietuvoje" — gerai.

Ekonomijos skyrių:

1. Aglinskas Zigmantas - Algirdas — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Valstybės, Klaipėdos autonominių ir vietos savivaldybių įstaigų tarnautojų ir jų šeimų socialinis aprūpinimas Lietuvoje" — gerai;
2. Briedis Mykolas - Voldemaras — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Lietuvos žemės ūkio pajamos krizės metais" — patenkinamai;
3. Plečkauskaitė Bronislava — bendra išvada gerai, diplominis darbas „Javų ūkis Lietuvoje" — gerai.
4. Pranckutė (Franckevičiūtė) Stasė — bendra išvada labai gerai, diplominis darbas „Korporatyvinės Italijos ūkio organizacijos bruožai" — gerai.

Medicinos Fakulteto Tarybos posėdžiuose š. m. gruodžio mėn. 2 ir 9 d. d. pripažinti:

Medicinos gydytojų diplomai:
1. Kuraičiui Večeslovui su pažymiu gerai,
2. Baubliui Petrui su pažymiu gerai,
3. Gildei Maksui su pažymiu gerai,
4. Šmuilovičiui Judeliui su pažymiu patenkinamai,
5. Narulianskui Judeliui su pažymiu patenkinamai.

Dantų gydytojo diplomai:
1. Goldvaserytei Chajai su pažymiu gerai,
2. Krokaitei Simei su pažymiu gerai,
3. Jakubonytei Klementinai su pažymiu gerai,
4. Aksaitei Sorai su pažymiu patenkinamai.

Leidiniai

St. Šalkauskis, „BENDRIEJI PEDAGOGIKOS PAGRINDAI". Kaunas, 1936 m., 55 in 8⁰. Turinys: 1 sk. Pedagogikos pagrindinės sąvokos, 2 sk. Ugdymo tikslas ir idealas, 3 sk. Ugdytinis, kaipo ugdymo veikinys, 4 sk. Vykdantieji ugdymo veiksniai ir 5 sk. Formuojantieji ugdymo veiksniai.

Dr. Ant. Maceina, „KULTŪROS FILOSOFIJOS ĮVADAS". Kaunas, 1936 m., 225 in 8⁰. Turinys: 1 sk. Kultūros filosofija, kaip mokslas, 2 sk. Kultūros filosofija filosofijos sistemoje ir 3 sk. Kultūros filosofija ir pasaulėžiūra. Priedai: Kultūra, kaip žmogaus kūryba ir Kultūros filosofijos bibliografija.

Ord. prof. Dr. P. Malakauskis, „PRIGIMTINĖ TEISĖ“. Kaunas, 1936 m., 168 in 8°. Turinys: 1. Bendrieji dalykai, 2. Individinės teisės, 3. Šeiminės teisės, 4. Valstybė ir 5. Tarptautinės teisės.

„SOTER“, Teologijos - Filosofijos Fakulteto religijos mokslų žurnalas, 2(1936) 1—118. Red. ord. prof. Dr. P. Malakauskis. Turinys: 1) Dr. P. Malakauskis, Laidojimas (kapinės, kremacija ir laidojimas) (3—53 pusl.), 2) Doc. Dr. Z. Ivinskis, Bibliografinė senovės lietuvių religijos ir mitologijos medžiaga (54—94 pusl.), 3) Dr. St. Gruodis, Eutanazija, 95—111 pusl. ir 4) Dr. Ign. Česaitis, Kronika (112—116 pusl.).

„ATHENAEUM“, Teologijos-Filosofijos Fakulteto žurnalas, 2 (1936) 83. Turinys: 1) K. Berulis, Kun. Motiejus Gustaitis — pedagogas ir švietėjas, (3—46 pusl.) ir 2) S. Sužiedėlis, Myko Radvilos pastangos prijungti Lietuvai Rygą (47—83 pusl.).

„SENOVĖ“, Humanitarinių Mokslų Fakulteto Istorijos skyriaus darbai, II kn. Red. prof. L. Karsavinas. Turinys: 1) Juozas Jakštas, Vokiečių ordinas ir Lietuva Vytenio ir Gedimino metu (3—59 pusl.), 2) A. Šapoka, Atsakingieji Lietuvos politikos vadai reformų seimo metu (61—173 pusl.), 3) Dr. A. Vasiliauskas, Vytauto Didžiojo diplomatika. I. Įvadas (175—214 pusl.), 4) R. Schmittlein, Un district lituanien sous l'occupation française (1812) (215—272 pusl.).

V. D. U-to Bibliotekoje naujai gautos knygos ir žurnalai

56. Europe — United States of America. 2. Development of Trade and Capital. International Chamber of Commerce. Paris, 1931. Inv. 147816.

57. *Obst, Georg,* — Geld-, Bank- und Börsenwesen. Stuttgart, 1935. D. 42201. T. f.

58. *Koch, Woldemar,* — Die Staatswirtschaft des Faschismus. Jena, 1935. Inv. 148315. T. f.

59. *Schuppe, W.,* — Allgemeine Rechtslehre mit Einschluss der allgemeinen Lehren vom Sein und vom Wissen. Berlin, 1936. Inv. 148984.

60. Publications of the Carnegie Endowment for International Peace. Economic and Social History of the World War:
    1. British Series. Inv. 149155-74.
    2. Rumanian Series. Inv. 149175.
    3. Czechoslovak Series. Inv. 149176.
    4. Deutsch Series. Inv. 149177.
    5. Netherlands Series, Vol. II, IV. Inv. 149153-4.

61. *Carnegie* — Stiftung für internationalen Frieden. Wirtschafts — und Sozial - Geschichte des Weltkrieges: Österreichische und ungarische Serie. Inv. 149026-40.

Kooperatinė „Raidės" spaustuvė Kaune, Kęstučio 44. Tel. 26758.